ŠLACH BIEŁARUSKAHA STUDENTA

DADATAK DA „ŠLACHU MOŁADZI“.

Redahuje Redakcyjnaja Kalehija: J. Jaroška, V. Jermałkovič, St. Miadoŭski, Č. Najdziuk i U. Pańko.

№ 3-4. Vilnia, Listapad—Śniežań 1938 h. Hod I.

Беларускі студэнт і вёска

Адраджэньне кажнага народу цесна вяжыцца з працай праводжанай у гэтым кірунку інтэлігенцыяй. Дзеля таго інтэлігенцыю і народ павінны лучыць бліжэйшыя сувязі. Беларускае студэнцтва, якое пераважна сялянскага паходжаньня і якое з кажным годам павялічвае кадры беларускае інтэлігенцыі, мае ўжо ў працы для народу сваю прыгожую традыцыю і павінна далей памятаваць аб сваім народзе і ягоных адраджэнскіх імкненьнях, прыймаючы як найбліжэй да сэрца праблемы вёскі.

Бязумоўна, кажны беларускі студэнт павінен старацца як найлепш выкарыстываць час у ўнівэрсытэце на паглыбляньне свае фаховае веды, на вырабленьне сталага сьветапагляду, на агульны кірунак умысловага разьвіцьця, аднак не павінен забываць аб патрэбах свайго сялянскага народу, сваей вёскі, якая патрабуець інтэлігенцыі.

Вёска знаходзіцца ў сучасны мамэнт у вельмі цяжкім палажэньні. Сьвятлейшыя адзінкі вёскі, якія там стала прабываюць, вельмі часта выказываюць вялікую ахвярнасьць, шукаючы новых шляхоў да палепшаньня быту. Малая адукаванасьць гэтых адзінак не пазваляе ім вельмі часта на разьвязаньне тэй ці іншай справы. Труднасьці, якія напатыкаюць яны ў сваей працы з боку фармальна-праўнага, змушаюць часта гэтых людзей устрымлівацца ад грамадзкае працы. — Вось-жа абавязкам кажнага студэнта зьяўляецца помач сялянству ў жыцьцёвай барацьбе. Справу трэба паставіць так, каб вясковыя барацьбіты за лепшую будучыню чулі і зналі, што з імі йдзе беларуская інтэлігенцыя.

Беларускі студэнт павінен сабе ўсьведаміць, што прыехаў ён на унівэрсытэт не па тое, каб скончыўшы яго перайсьці на „лёгкі хлеб“, а па тое, каб прынесьці карысьць народу, з якога ён паходзіць.

Зьвярнема ўвагу перад усім на стан асьветы на вёсцы, дзе пашыраецца анальфабэтызм. Вось-жа з гэтым у першую чаргу мусім змагацца.

Беларускі студэнт мусіць ведаць аб тым, што ён належыць да тых нялічных выняткаў, каторым лёс пазволіў дастацца ў унівэрсытэт і тут пазнаваць тайніцы веды, не даступныя для шырэйшых масаў беларускай моладзі. Гэтай ведай павінен ён заўсёды ахвотна дзяліцца з моладзяй на вёсцы.

Вельмі вялікі ўплыў на народную масу робіць беларускае друкаванае слова. З гэтай прычыны студэнты павінны старацца пашыраць родную прэсу, родную кніжку і закладаць беларускія бібліятэкі - чытальні на вёсцы.

Трэба так-жа зьвярнуць увагу на ўсьведамленьне народу аб карысьцях, якія можа прынясьці коопэрацыя, каторая вызваляе ня толькі ад цяжару і вызыску пасрэдніка, але адначасна арганізуе вёску і вучыць грамадзкага жыцьця.

Лучнасьць беларускага студэнта з вёскаю павінна быць непрарыўная. Тады, калі прабывае ён на вёсцы, лучнасьць яго зьяўляецца беспасрэднай, а праца можа быць больш сконкрэтызаваная. У гэтых мамэнтах жаданьне і зацікаўленьне вёскі студэнт можа заспакоіць: чытаючы рэфэраты, робячы тыя ці іншыя імпрэзы. Трэба чынна выкарыстываць на гэта перад усім сьвяточныя і летнія вакацыі.

Калі-ж выедзе студэнт у места, не павінен зрываць з вёскай, а пашыраць распачатую працу пры помачы карэспандэнцыі. У месьце студэнты—сялянскія сыны — павінны ўсюды пашыраць праблемы вёскі, бараніць яе інтарэсаў, інфармаваць усю студэнцкую моладзь аб палажэньні вёскі, перасычваючы прышлых інтэлігентаў справай вёскі так, каб яны пасьля кіруючы жыцьцём заспакойвалі яе патрэбы.

Пакуль-жа праца студэнта, інтэлігенцыі ня будзе йсьці згодна з вымогамі вёскі, пакуль думкі студэнта і вёскі ня будуць узаемна дапаўняцца, мы ня зможам належна падняць нашае адраджэнскае справы і стварыць адпаведнай беларускай сілы, з каторай будуць лічыцца іншыя народы.

СТ. МЯДОЎСКІ.

Усім Калежанкам і Калегам жадаем вясёла і карысна для Беларускага Народу правесьці калядныя фэрыі, ды шчасьліва спаткаць НОВЫ ГОД!...

IMPERJALIZM I SAMAAZNAČEŃNIE NARODAŬ

Paŭstańnie nacyjanalnych dziaržavaŭ na pierałomie siaredniaviečnych i novych časoŭ vysunuła novuju, dahetul niaznanuju, nacyjanalnuju prablemu, katoraja zaniała miesca ŭsiemahutnaha relihijnaha śvietapahladu, jaki apiraŭsia na kosmopolityčnych padstavach. Intaresy dziaržavy i nacyi pastaŭlenyja na pieršym miescy pačynajuć adyjhryvać u palityčnym žyćci daminujučuju rolu, davodziačy da mižnarodnych kanfliktaŭ. Zdabyćcio sabie najkaryśniejšaha stanovišča adnaho narodu koštam inšych — voś źmiest usiaje palityki naviejšych časoŭ.

Sprava ehoistyčnych zachopnickich namieraŭ nia tolki što nia prycichła, ale jašče bolej zaktualizavałasia ŭ sučasnyja časy — časy ŭzrostu imperjalistyčnych imknieńniaŭ dziaržaŭ, jakija koštam inšych narodaŭ starajucca padniać svajo stanovišča, svoj prestiž i ŭzmacavać svaje siły, ci prynamsia ŭtrymać „status quo" biaz uzhladu na nacyjanalnuju roznastajnaść nasialeńnia i jaho roznarodnaje nastaŭleńnie.

Z druhoha boku bačym nia mienš mocnuju i šyrokuju płyń, katoraja ŭ svajoj istocie suproćstaŭlajecca raniej uspomnienym imknieńniam, a imienna sprava samaaznačeńnia narodaŭ, jakaja moža bolš prybrała na aktualnaści ŭ sučasnaści, čym za časoŭ versalskaha traktatu, katory faktyčna pastaviŭ jaje na pieršym planie.

Źjaŭlajemsia śviedkami paŭstańnia hetych dźviuch niaprymirymych siłaŭ, miž jakimi musić dajści da śmiarotnaj raspravy. Tady jak pieršaje imknieńnie spryčyniajecca da paŭstavańnia ahramadnych zakutych u žaleza armijaŭ, vytvareńnia zachopnickaj ehoistyčnaj psychiki, spryčyniajecca da ŭzrostu šovinizmu, druhoje — taksama nia ŭstupaje na sile, ad udaru jakoj valacca štučna pastaŭlenyja hraničnyja słupy i dryžać u svaich padstavach mnohanacyjanalnyja dziaržavy. Arena sučasnaj palityčnaj mižnarodnaj dziejnaści źjaŭlajecca vyraznym hetaha dokazam.

U vyniku vyšejuspomnienych supraćlełnych ruchaŭ vybivajecca na pieršaje miesca prablema vialikaha značeńnia, a imienna: sprava nacyjanalnych mienšaściaŭ.

Zdabyćcio novych abšaraŭ z čužym pieravažna varožym dla siabie nasialeńniem, abo ŭtrymańnie hetkich, zdabytych jašče raniej, jość achilesavaj piatoj usich imperjalistyčnych planaŭ. Niama pustych, čakajučych na aneksyju terytoryjaŭ, kažnaja piadzia ziamli maje svaich pryrodnych haspadaroŭ, katorych možna padbić, zavajavać, ale nikoli źnistožyć. Sprava hetaja jašče bolš zavastrajecca ŭ suviazi z uzrostam vyšej uspomnienaj idei samaaznačeńnia narodaŭ. Ale mahutnyja hetaha śvietu pakłońniki bažka imperjalistyčnych idejaŭ, zdajučy sabie jasna spravu z pahrozy, jakuju vyklikaje dla ich ukľučeńnie ŭ miežy svaje dziaržavy bolšaj kolkaści čužoha nacyjanalna elementu, nie zrakajucca svaich imperjalistyčnych namieraŭ. Šukańnie srodkaŭ i sposabaŭ majučych na mecie źlikvidavańnie, złahodžańnie, abo pałavičnaje raźviazańnie hetaj spravy prynosić šmat kłopatu kirujučym dziejnikam. Zastasavańnie tolki adnej fizyčnaj siły źjaŭlajecca niezdavalniajučaj metodaj, abličanaj tolki na karotki čas.

Najstarejšaj i najčaściej praktykavanaj metodaj źjaŭlajecca asymilacyja, katoraja adnak, jak pakazaŭ histaryčny dośled, mima najroznarodniejšych sposabaŭ i srodkaŭ, vialikich nakładaŭ i natuhaŭ nie asiahnuła prypisyvanaj joj mety. Represii i pierakupstvy ŭładaroŭ spryčynialisia da vytvarańnia bolšaj uporystaści i adpornaści; pryvodzili da źlićcia i jednaści pieramožanaj nacyi. Asymilacyjnaja palityka pryvodziła amal zaŭsiody da ŭpadku tuju dziaržavu, katoraja joju karystałasia. Klasyčnym prykładam hetaha byŭ razvał carskaje Rasiejskaje imperyi. Histaryčny dośled asudziŭ henuju metodu na jaje niekaryść.

U sučasnaści lička tych, katoryja vierać u vartaść asymilacyj-

Z kurhanoŭ Pružanščyny

Nia śchilajsia tak nizieńka biaroza, nie raźvivaj žałasna kučaravych halin, nia syp zialonymi drobnymi listami, nie raśkidaj bielaje kary pa dzirvanie. Niachaj śpiać spakojna dušy hrešnych i niavinnych, što złažyli kości pad tvaim nadzoram. Chaj zvonki sałaviej u majovuju noč zaljecca pieśniaj pry śviatle miesiaca i prypomnić supačyŭšym čas viasiella. Čas viasiella i śmierci — pačatku i kanca. Chaj biełу velan maładoj spaŭje tumanam łuh i pole i šyrokuju darohu ad chaty baćkaŭskaj da carkvy.

* * *

Było viasielle. Iśła dziaŭčyna zamuž. Hraŭ muzyka, piajali družki strojna pieśni i viesialiłasia hramada.

A małady — jaki pryhožy, vysoki, čorny vołas, uźvivałaś chmaraju čupryna, a vočy sinija, jak lon, jak vasilki...

Bahasłaŭlaje matka, baćka i ludzi dobryja i svat — na dolu doŭhuju, ščaślivuju, na hora, ślozy i ŭśmiechi. Pasieli ŭ vazy, ihraje strojna muzykant, bje ŭ bubien chłapiec małady, hrukat kołaŭ, chmary pyłu ŭźbivajuć konskija kapyty na pabrukavanaj darozie.

Užo carkva blizka, vidać kupały bialejuć z kryžam miž kłanoŭ i zvany zvoniać zyčna, hułka, raz sumna, znoŭ chutčej, žyviej.

Imčacca koni hroznyja, borzda, pavahu chvili razumiejuć, nia ŭtrymać lejcaŭ u rukach. A na kaciołkaŭskaj darozie suproć druhija svaty jeduć z carkvy, źviančališ maładyja, śpiašać damoŭ na pačastunak. Taksama hrajuć na harmoniku, taksama bubien bje ŭ tacht. Na pieršym vozie maładyja, bliščać piarścionki. Vazy ŭkviečany biarozaj; usie družki pieśniu zaviali. Hladziać u vočy maładyja, ščaślivym vydaŭsia im śviet, kipić žyćcio, burlić viasielle.

Pad homan muzyki i pieśniaŭ, pad bubnaŭ stuk i śmiech viasioły: „Źviarni z darohi!" — kryčyć churman. Nia chočać druhija śchilacca, nia ŭstupajuć iz šlachu, nia možna, kažuć — čary, nie paviadziecca maładym.

Spynilis koni na mament i z siłaj upiorlisia łabami. Sarvałaś moładź iz vazoŭ. Ścich harmonik, nia bje bubien i pieśnia strojnaja nia ljecca, dzieś śmiech i huł viasiołу źnikli. Raptoŭna čujucca pahrozy, dzikija kryki, płač i stohn. I kroŭ haračaja ludzkaja čyrvonačornymi kuskami splamiła žoŭty piasok. Padaje moładź na darohu—pad koły i pad kapyty koniaŭ.

naj palityki, asabliva pad upływam apošnich padziejaŭ, nadta źmieńšyłasia. Viernymi joj astalisia hrupy šovinistyčna nastrojenaj, zaśleplenaj moładzi, katoraja vieryć u mahčymaść uparadkavańnia hetaje važnaje spravy adnym rosčyrkam piara — abo astatki starych ździcianieŭšych palitykaŭ, jakija da žyćcia padchodziać sposabam laboratoryjnym. Bolej ćviarozyja i hłybiejšyja palityki daŭno ŭžo asymilacyjnuju palityku zhanili. Miž inšym i polskija vydatnyja palityki jašče ŭ XIX stahodździ zhanili dumki asymilacyi. Pahlady svaje jany apirali na doślедach hermanizacyjnaj palityki adnosna zachodnich pravincyjaŭ sučasnaj Polščy.

Praciŭnikaŭ asymilacyi bačym nia tolki siarod starych, vypraktykavanych palitykaŭ, ale taksama siarod maładziejšych. Niekatoryja navat imperjalistyčnyja dziaržavy nie chaplajucca za asymilacyju zavajavanych saboj narodaŭ. Moža najbolš militarystyčna i imperjalistyčna nastaŭlenaja Japonija paśla zdabyćcia Mandžuryi nia kinułasia na hety stary sposab nehavańnia ŭsich nacyjanalnych pravoŭ zavajovanaha narodu. Nie pačała tasavać niejkich asymilacyjnych srodkaŭ, a pačała šukać inšaha vychadu, jaki prajaviŭsia u stvareńni byccam samastojnaha haspadarstva, tolki pad apiekaj Japonii. Hetkuju samuju metodu tasujuć jany i da zahrablenych kitajskich ziemlaŭ, dzie tvorać „samastojnyja“ ŭrady, u skład jakich uvachodziać kitajcy. Ale nia treba siahać až hetak daloka. Paŭstavańnie roznych „słavianskich idejaŭ“, katoryja faktyčna źjaŭlajecca prykryŭkaj imperjalistyčnych namieraŭ niekatorych palitykaŭ, źjaŭlajucca paćvierdžańniem taho, što pry namahańni realizavańnia svaich planaŭ zmušany iści na kompromis u spravie pravoŭ nacyjanalnych mienšaściaŭ.

Jaki z hetaha ŭsiaho vyvad? — Da jakich pierakanańniaŭ dojdziem pry analizie vyšejuspomnienych prociŭležnych płyniaŭ, jakija faktyčna tvorać źmiest sučasnaha palityčnaha žyćcia. Adnoje musim ścvierdzić, što chacia pa staranie imperjalistyčnych dziejnikaŭ stajać mnohamiljonnyja ŭzbrojenyja ad noh da hałavy armii, zmušany jany adnak iści na ŭstupki pierad hetaj druhoj idejaj na kompramis, jaki źjaŭlajecca aznakaj ich słabaści pierad hetaj cichaj pryrodnaj, ale bolej vytryvałaj siłaj. Ci hetki kompromis źjaŭlajecca raźviazańniem pytańnia, ci takaja pastanoŭka spravy źlikviduje antahanizm miž pieramožcami i pieramožanymi i ci zrakucca apošnija svaich damahańniaŭ? — Nie — nikoli. — Usiakaje pałavičnaje raźviazańnie moža tolki adciahnuć, ale nikoli źlikvidavać realizacyju naležnych pieramožanym pravoŭ. Najmahutniejšaja fizyčnaja siła, najbolej chitraja i taktyčnaja palityka nia zmoža zatrymać ci skasavać pryrodnych pravoŭ narodaŭ na samaaznačeńnie, katoryja choć pavolna, ale niaŭstupčyva zajmajuć što-raz pavažniejšaje miesca, idučy akančalna da pieramohi.

J. Jar—ka.

Za nacyjanalny biełaruski honar!

Bolšaść z nas biełaruskich studentaŭ pachodzić z vioski, z narodu. Nas vysłali na universytet nia tolki baćki, ale ŭvieś biełaruski narod. Praŭda, my vučymsia ŭ niaspryjajučych mataryjalnych i maralnych umovach. Amal kožny z nas pačynajučy ŭ himnazii, a kančajučy na universytecie pieranosić vialikija mataryjalnyja niedastatki i hora. Nažal, pałažeńnie narodu tak-ža ciažkaje. I nie adna maci-biełaruska, pasyłajučy syna ci dačušku na navuku ŭ miesta, zdabyvajecca nia raz na vialikuju samaachviarnaść. Kab zdabyć hrošy, nia raz siabie ahraničvaje ŭ žyćciovych patrebach, sama nie dajadajučy, pradaje apošniaje, što maje. Na takuju achviarnaść zdabyvajecca nia tolki dziela taho, kab synok ci dačuška mahli ŭ budučyni zapeŭnić sabie lohkaje žyćcio, ale kab pracavali i na karyść svajho narodu. Našyja sialanie i rabotniki hladziać na nas, jak na svaich naturalnych pravadyroŭ. Z hordaściu hladziać na toje, jak pavialičvajucca kadry biełaruskaj intelihiencyi, vieračy, što jana budzie kiravać žyćciom česna, zavodziačy spraviadlivy ład dla ŭsich. Takim čynam pierad nami ŭžo stajać vialikija histaryčnyja zadańni.

Nažal, nia ŭsia biełaruskaja studenckaja moładź maje naŭvie-

Uciakajuć spudžanyja koni, daroha ŭścielena sałomaj i zialonym biarozavym hallom.

Pakul nadbiehli ludzi z vioski, dyk usia moładź palahła. Tam trup z raźbitaj hałavoju, u druhoha nož u hrudzioch tyrčyć, kryvaviać ruki, plečy, tvary.

Baćki i matki horka płačuć, toj straciŭ syna, toj dačku. Voś moładaść pajšła na marna! Tak było ciažka hadavać, a śmierć nia ličycca z niadolaj, skasiła dzietak im u mih.

Dyk pachavali ŭsich razam siarod darohi ŭ čystym poli. Piasok zasypaŭ sini vočy, čuprynu čornuju, i śmiech, i pieśni, i harmonik. Padniaŭsia ŭzhorak nievialiki, uschvalavaŭ cichi paletak i zabliščeŭ čyrvonym žviram. Na im viasielnyja biarozy lahli paviaŭšymi listami i volna viek končyli svoj.

Damoŭ viartajucca staryja, viazuć z saboju achviaraŭ ciemry j varažby. Miž imi ŭ velanie dziaŭčyna z zialonaj rutaj ŭ vałasoch. I chto ž joj daŭ vianok iz kvietak, a chto piarścionak załaty? Paštc astałasia žyvaja, mo' lepš było-b tam pad piaskom, miž moładździu, siarod tak blizkich i sercu rodnych, darahich.

Ale žyćcio svaim paradkam idzie napierad i burlić. Ucichli płačy pad strechami, radziej pačali ŭspaminać trahičny dzień synoŭ i dočak.

Na kurhanie trava zialonaja viasnoju ŭśmiachajecca da sonca. A tonki, hibki stan biarozki šumić halinkami ŭdzień. Unočy viecier placie kosy i piaje pieśniu pra žyćcio, što zhasła cicha ŭ ziamli. Dziaŭčyna časam siudy prydzie ślazinu horkuju pralić, uspomnić čornuju čuprynu i vočaŭ siń, i letni dzień, i nočku miesiačnuju, łuh i mora kvietak, i vianki. Jana biarozku pasadziła, kab ścierahła ŭ poli.

* * *

Dyk ty-ž nia płač, nia hni halinak, nie asypaj listoŭ svaich. Šumi pra moładaść, pra siłu j žyćcio ŭ majovyja viečary. Niachaj u kosach tvaich ptuška viasiołaj pieśniaju zaljecca, prypomnić muzyku, harmonik i śmiech i ščaście maładych. Jak pryjdzie-ž noč, što raz byvaje na cery hod, jak vyjduć mary z pad ziamli, kab dahulać pačataje viasielle, skažy, što ludzi ich nie zabyli, a bajuć kazki małym dzieciam i strašać imi hrešnikaŭ.

Rasa.

cie hetyja vysokija zadańni i nie na toje vučacca, kab ich vykonyvać. Jość i słabiejšaja duchova moładź, katoraja załomlivajecca maralna, pačynaje błudzić, pastupaje ŭ arhanizacyi škodnyja dla biełaruskaj spravy i pravodzić navat antybiełaruskuju rabotu.

Praciŭnyja Biełarusam ludzi i arhanizacyi vykarystyvajuć hety słabiejšy element, mabilizujučy ŭsich renehataŭ, zdradnikaŭ i karjerystaŭ roznymi sposabami. I jość takija biełaruskija studenty, katoryja iduć na čužuju vudačku i słužačy čužym intaresam, adhavarvajuć biełaruskuju studenckuju moładź, kab jana nia ŭstupała ŭ svoj Biełaruski Studencki Sajuz.

Najhorš, što pry hetym zaŭvažyvajecca nienarmalnaje źjavišča. Kaliś, niekalki hadoŭ tamu nazad, z takimi adzinkami nia tolki če snyja biełarusy nie spatykalisia, ale abminali ich jak niejkuju najhoršuju zarazu. Navat i sami henyja adzinki stydalisia pakazyvacca na vočy česnaha biełaruskaha hramadzianstva. A siańnia z hetym jość inačaj. Hranicy niejak zacirajucca. Paŭstaje tady prosta pytańnie: ci nia prytupiłasia ŭ nas pačuccio aceny maralnaj vartaści tych adzinak, katoryja śviedama vystupajuć praciŭ svajho narodu?

Sprava zdradnictva, renehactva, karjeroŭstva, jość pavažnaj chvarobaj siarod biełarusaŭ i my nia možam kala hetaj spravy prachodzić da paradku dziennaha. Heta chvarablivaje źjavišča raźjadaje naša žyćcio, stvaraje demaralizujučuju atmasferu, z jakoj idejovaja moładź pavinna rašuča zmahacca.

Uvažaju, što taja adzinka, katoraja śviedama błudzić pa čužych panadvorkach, dla biełaruskaje spravy ŭžo stračanaja na zaŭsiody. I kali jana nia chočyć iści z narodam, to i nia treba. Śmiaćcio ŭ zbožy zaŭsiody addzialajecca ad čystych ziarniataŭ i vykidajecca. U žyćci hramadzkim tak-ža jość arfa i biełarusy jaje nie pavinny bajacca, treba tolki žadać, kab adzinak, jakija škodziać intaresam Bieł. Narodu, było jak najmienš i ačyščacca ad ich. Tamu stykacca z hetkimi adzinkami, mieć z imi niejki tavaryski kantakt, heta toje samaje što pryčyniacca da źnievažańnia biełaruskaha nacyjanalnaha honaru. Kantakt bieł. hramadzianstva zadpaŭšymi adzinkami pavinien być vyklučany raz na zaŭsiody.

Treba vysoka i horda trymać svoj nacyjanalny biełaruski honar!

K. Čartovič.

Urad i Revizyjnaja Kamisija Bieł. Stud. Sajuzu z kurataram praf. dr. Ervinam Košmiederam.

Siadziać źleva naprava: Adam Dasiukievič - staršynia Sajuzu, Ksienia, Hryharčuk—siabr. Rev. Kamisii, praf. dr. Ervin Košmieder kuratar, Kastuś Šeška—vice-staršynia Sajuzu, Časłaŭ Najdziuk—haspadar. Stajać: Aleksandar Zasim—staršynia Reviz. Kamisii, Vinceś Skłuboŭski—siabra R. K., T. Trafiumiučanka—skarbnik i V. Jermałkovič—sakratar.

Avanhard narodu

Śviedamaja, sarhanizavanaja studenckaja moładź — viernaja svajmu narodu — zaŭsiody była avanhardam u zmahańni za jaho sacyjalnyja i nacyjanalnyja pravy. Maładyja sercy nieŭstrašymych synoŭ svajej ajčyny horača bilisia dla svajej staronki, dla svajho narodu, a buntarnaja, pulsujučaja žyćciom kroŭ husta zrošvała pole zmahańnia za spraviadlivaść. Luboŭ da Baćkaŭščyny i svajho narodu, stojkaja i vytryvałaja dla jaho praca, hatoŭnaść da najbolšych achviaraŭ — była haloŭnaj aznakaj hetaj pieradavoj moładzi. Burnaja i bahataja, ale jak pryhožaja i vysokaja historyja studenckaha žyćcia tych narodaŭ, jakija nia mieli ci nia majuć svajej dziaržaŭnaści.

Bahataja i poŭnaja šlachotnych paryvaŭ i historyja biełaruskaha studenctva. Davoli ŭspomnić ab Kalinoŭskim, Hryniavickim, Ciotcy, I. Łuckievičy, jak pierakanajemsia ŭ pravilnaści vyšejskazanaha. My—biełaruskaja studenckaja moładź — pavinny zaŭsiody ŭ svaim sercy pieścić hetyja šlachotnyja postaci, hetyja śviatyja tradycyi i z ich čerpać siły, nabiracca entuzyjazmu da dalejšych natuhaŭ, da dalejšaj pracy.

Ciažki i ciarnisty jość šlach taho biełaruskaha studenta, jaki astaŭsia viernym svajmu narodu, jaki biaźmiežna horača lubić usio toje, što rodnaje, što blizkaje jahonamu sercu. Tyja, katoryja iduć pa im, nie bajacca hetaha ciarnistaha šlachu, nia kryviać dušoj — hodna spaŭniajuć svoj hramadzki doŭh. Vialikija zadańni stajać pierad našym narodam, našaj moładździu, a asabliva pierad nami, biełaruskim studenctvam. Nie adnyja trudnaści pryjdziecca pierałomlivać svaimi hrudźmi, nie adnyja napady i pravakacyi treba budzie adbić supolnym vysiłkam. Usio heta asiahniem, kali vysokija, śvietłyja tradycyi našych zmaharoŭ zachavajem u svaim sercy, kali jany buduć dla nas niečym najdaražejšym, najśviaciejšym, kali jany stanucca prykładam u našych pastupańniach.

Treba raspalić u našych sercach najšlachatniejšyja paryvy, stvaryć mit zmahańnia za lepšaje zaŭtra.

Musim zdecydavana vystupić suproć biazdziejnaści — najvialikšaha našaha voraha. Niva hramadzkaje pracy patrabuje mocnych vytryvałych ruk, jakija mahli-b uzarać adviečny dzirvan — źniščyć usiakaje pustazielle.

J.

ДА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА ЯЗЫКА

Беларуская гісторыя наагул, а асабліва гісторыя паасобных галінаў жыцьця беларускага народу, дагэтуль ня ёсьць належна дасьледжана і апрацавана. На такі стан рэчы зложылася многа прычынаў, часта зусім незалежных ад Беларусаў. Ня маючы належнага доступу да навукі, нармальных варункаў дзеля навуковае працы, адпаведніх беларускіх навуковых інстытуцыяў, беларуская інтэлігенцыя змушана саматугам, з вялікім высілкам пазнаваць сваю запраўдную мінуўшчыну, прастуючы ня раз тэндэнцыйныя пагляды чужых вучоных, часта псэўдавучоных, якія стараюцца толькі атуманіць беларускія масы і закрыць праўду перад іншымі народамі.

У Вільні сярод беларускага студэнцтва над пашырэньнем і паглыбленьнем навуковай веды аб Беларусі працуе навуковае студэнцкае Таварыства Прыяцеляў Беларусаведы. 20.XI.38 г. на інаўгурацыйнай зборцы Таварыства, ведамы беларускі філёлёг, лектар беларускай мовы на віленскім унівэрсытэце др. Я. Станкевіч прачытаў цікавы рэфэрат аб гісторыі беларускага языка. Дзеля таго, што справа роднага языка ў жыцьці кажнага народу, а галоўна народу недзяржаўнага зьяўляецца справай вялікай вагі, карыстаючы з гэтага рэфэрату, уважаем за патрэбнае і карыснае абзнаёміць з гісторыяй беларускага языка шырэйшыя кругі беларускай моладзі.

Гісторыя языка двоякая: нутраная і вонкавая. Нутраная гісторыя языка азначае развой ягоных гукаў, морфолёгічных і сынтаксычных формаў ды слоўніка. Гісторыя вонкавая языка дасьледжвае пашырэньне ці звужэньне данага языковага прастору, мамэнт літаратурнасьці і грамадзкае значэньне языка ў розныя поры гісторыі народу. Рэфэрат др. Я. Станкевіча абыймаў вонкавую гісторыю беларускага языка. Гісторыя гэта цесна зьвязана з гісторыяй культурнай і палітычнай беларускага народу.

У вонкавай гісторыі беларускай мовы можна разрозьніць некалькі эпохаў: I—пара праславянская, калі беларуская мова была нарэччам языка праславянскага, II—пара ад праславянскай да XIII стаг., калі беларускі язык выдзяляецца з праславянскага і разьвіваецца як асобны самастойны язык, III—слаўная або залатая пара—калі белар. язык быў гаспадарственным і літаратурным у Вялікім Княстве Літоўскім (стаг. XIII—XVI). IV—пэрыяд упадку старабеларускага літаратурнага языка (стаг. XVII - XVIII), V—час адраджэньня беларускага языка і паўстаньне новай беларускай літаратурнай мовы.

Беларускі язык выдзяліўся з праславянскага не пазьней як у V стаг. па Хрысьце. Аб беспасярэднім паходжаньні беларускага языка з праславянскага, сьведчаць ягоныя асаблівасьці супольныя з іншымі языкамі славянскімі.

Стаўшыся асобным, самастойным, беларускі язык, падобна як і іншыя мовы, быў даўгі час толькі народным, гэта значыць ня ўжываўся ў літаратуры. Літаратурным языком у Беларусі быў спачатку ад прыняцьця хрысьціянства ў канцы X стаг. язык багаслужэбны — царкоўна-славянскі або інакш старабаўгарскі. Паволі, паступова ў пісьменства і літаратуру пранікаў і беларускі народны язык, з каторага пад дзееньнем розных прычын паўстаў урэшце ў XIV стаг. старабеларускі літаратурны і гаспадарственны язык у Вялікім Княстве Літоўскім. Асноваю даўнейшага беларускага языка літаратурнага сталіся гаворкі паўднёва-попацкія, у пазьнейшым-жа сваім разьвіцьці паддаваўся ён уплыву іншых беларускіх народных дыялектаў.

Як гаспадарственны, у Вялікім Княстве Літоўскім старабеларускі літаратурны язык у ведамую пару (канец стаг. XIV і першая палавіна XV) ужываўся на прасторах гэтага Княства ад мора Балтыцкага да Чорнага, абавязваў ува ўсіх урадах, судох, у законадаўстве ды панаваў на дворы вялікіх князёў. Быў ён адначасна моваю асьвечаных клясаў бяз розьніцы нацыянальнасьці, значыць ня толькі беларускіх, але так-жа літоўскіх і украінскіх. Мала гэтага, ён ужываўся нават заграніцай—на дварох малдаўскіх і валоскіх гаспадароў. Фактычна стаўся ён у той час дыплёматычнай мовай на ўсходзе Эўропы. Быў багаты і ўсебакова выраблены.

Аб магутнасьці беларускага языка ў гэную пару сьведчаць яшчэ і такія факты, што ўжывалі яго так-жа мусульмане і жыды, пасяліўшыся на беларускіх землях, ды ня толькі ў гутарцы між сабой, але ў сваей рэлігійнай літаратуры і ў багаслужэньні. Доказам гэтага зьяўляюцца пераклады, якія захаваліся, як напр. пераклады з XV стаг. на беларускі язык Сьвятога пісьма старога тэстамэнту, зробленыя жыдамі і прытарнаваныя да ўжываньня ў сынагогах.

Правапіс старабеларускі язык літаратурны прыняў ад царкоўна-славянскага г. зн. беларускія гукі, словы пісаліся пацаркоўна-славянску, а вымаўляліся панароднаму. З часам правапіс гэты зьмяніўся, датарноўваючыся ў значнай меры да беларускай вымовы, і стаўся ўканцы запраўды беларускім, хоць вельмі недасканалым.

Трэба памятаваць, што старабеларускі язык літаратурны меў розныя назовы і ня ўсюды аднолькавую вымову. Беларусы звалі яго заўсёды „рускім.“ Таксама называлі яго ўкраінцы і літоўская інтэлігенцыя. Украінцы вымаўлялі беларускі літаратурны язык часткава паўкраінску і дзеля таго ўважалі яго за свой собскі, а беларускі народны язык звалі літоўскім. Палякі звычайна беларускі язык — літаратурны й народны — звалі рускім і толькі часамі літоўскім. У Маскоўшчыне беларускі язык, як літаратурны, так і народны звалі літоўскім.

Старабеларускі язык літаратурны быў гаспадарственным у Вялікім Княстве Літоўскім да канца XVII стаг. (да 1697 г.), а літаратурным астаўся так-жа ў стаг. XVIII. Упадак яго аднак пачаўся ўжо ў канцы стаг. XVI і наступіў аканчальна ў стаг. XVIII з прычыны палітычнага і культурнага заняпаду беларускага народу. Астаўся толькі беларускі народны язык, які пад напорам вялікіх асыміляцыйных наступаў палітычных пераможцаў скрыўся пад саламяныя стрэхі найвярнейшых сыноў Беларусі, каб тут дачакацца адраджэньня слаўнай свае мінуўшчыны.

Адраджэньне гэтае пачалося разам з агульным адраджэньнем беларускага народу.

На пачатку нашага стагодзьдзя гісторыя беларускага языка як-бы паўтарылася — з народнай мовы паўстаў новы беларускі язык літаратурны.

На паўстаньне яго і разьвіцьцё

JOŚĆ POSTUP CI NIE?

Iduć hady, źmianiajecca čas i žyćcio. Usio płyvieć zdajecca ŭ žyćciovych chvalach da niejkaj mety i ničoha na śviecie niama niepatrebnaha. Navat toje, što ŭčora zdavałasia dla nas mnoha škodnym, mocna bałeła nam, paźniej časta akazvałasia adpaviednim a navat karysnym. Takija ŭžo niejkija zakony žyćciovaha razvoju ŭ suśviecie, jakim padlahaje ŭ svaim razvoju ŭsia pryroda a navat i narody.

Dyk i Biełaruski Narod, kali pa doŭhich hadoch ciažkaha zaniapadu nie zahinuŭ, a zbudziŭsia da novaha žyćcia,— značyć hetaja sprava jość naturalnaj, majučaj sens u suśviecie i patrebnaj. Staracca ŭstrymać razvoj Biełaruskaha Narodu, źniščyć jaho — heta było-b niešta padobnaje da budavańnia pieraškodaŭ na race, dumajučy zatrymać płyvučuju vadu, jakaja ŭsiož-taki znojdzie sabie darohu nia ŭ tym, to ŭ inšym miescy, zalijeć vialikija prastory i papłyvieć napierad.

Siańnia časta možna pačuć ad tych, što dobra nia znajuć Biełaruskaha Narodu, ab biełaruskaj spravie, jak ab niečym niažyćciovym.

I voś, ci sapraŭdy tak jość, nad hetym ja pastanaviŭ zastanavicca.

Pieršy probłysk śviedamaha biełaruskaha adradženskaha ruchu łučycca z 1863 hodam, kali na arenu dziejnaści vystupiŭ Kastuś Kalinoŭski – dyktatar Biełarusi. Jon pieršy, možna skazać, spravu biełaruskuju na toj čas pastaviŭ vyrazna, ale z im, zdavałasia praz niejki čas, što iznoŭ pachavana i sprava Biełarusi. Adnak pa niekalki hadoch źjaviŭsia ŭžo cely rad asob, jakija spravu biełaruskuju pačali vynosić na dziennaje śviatło. Heta byli: Hryniavicki, Bahuševič, Hurynovič, Niasłuchoŭski i inšyja.

Z pačatkam dvaccataha vieku biełarusy vystupajuć na šyrejšuju arenu dziejnaści, vydajuć lehalnuju hazetu i cely rad biełaruskich knižak. U hetkim stanie zastaječ Biełarusaŭ suśvietnaja vajna. U 55 niešta hadoŭ paźniej ad taho času, kali biełaruskaja sprava pieršy raz źjaviłasia zakranutaja Kalinoŭskim, była abvieščana suverennaja Biełaruś aktam 25 sakavika 1918 hodu. Biełarusy ŭ nadzvyčajna ciažkich abstavinach nie zmahli zrealizavać idei 25 sakavika, ale zadańnie svajo staralisia vypaŭnić daskanalna. U henym časie paŭstaje biełaruskaje škołnictva, dziesiatki biełaruskich hazet i knižak.

I voś siańnia, kali majem 20-ć hadoŭ pa suśvietnaj vajnie, musim śćvierdzić, što sprava biełaruskaja mnoha, mnoha pajšła napierad, čymsia jana była pierad vajnoj. Moža prybiraje, zaležna ad času, inšyja formy, ale idzie napierad, jak taja płyvučaja vada ŭ reččy. Kab heta śćvierdzić, treba tolki krychu arjentavacca ŭ razvoju biełaruskaha ruchu.

Jak bačym, razvoj biełaruskaj spravy šparka i niastrymana, pamima mnohich, časta zdajecca niepieramožnych niaŭdačaŭ, idzie napierad, i nia moža mieć miejsca siarod nas niejki sceptycyzm što da našaj budučyni.

Moža sprava razvoju biełaruskaha ruchu balić niekatorym partyjam, moža jany z hetaha niaradyja, adnak pieraškodzić hetamu ruchu jany nia ŭsiłach i nia majuć prava pieraškodzić, bo tolki vykalejvajuć z naturalnych evolucyjnych daroh hety biełaruski adradženski ruch, davodziačy da niejkaha šovinizmu, ci čahoś inšaha, prynosiačy hetym škodu ŭ pieršaj čarzie sabie.

V. J.

цё ўплылі і ўплываюць розныя дзейнікі: літаратура, дзейнік грамадзкі і навуковы, слоўнікі, языкаведнікі і інш. Першыя і некаторыя пазьнейшыя беларускія адраджэнскія пісьменьнікі і паэты мала дбалі аб выпрацоўваньні беларускага літаратурнага языка, карыстаючыся вылучна дыялектамі мясцовасьцяў, у якіх самі прабывалі. Затое ў паваенным пэрыядзе беларускія літаратары робяць у гэтай справе штораз большы поступ.

Многа прычыніліся да разьвіцьця новага беларускага літаратурнага языка некаторыя беларускія языкаведнікі, як Карскі, Шпілеўскі, Тарашкевіч, Растаргуеў і інш.

Наагул новы беларускі язык літаратурны шпарка разьвіваецца, дасканальніцца, ёсьць арыгінальны, багаты і харошы ды мае перад сабой вялікую будучыню.

Побач з літаратурным становіцца адпарнейшым на асыміляцыйныя ўплывы і язык народны. Дзеля таго беларусы павінны любіць, шанаваць і бараніць сваю родную мову — на гэта яна ў поўнасьці заслугоўвае. Прыйдзе час, калі яна ізноў засьвеціць гістарычнаю славаю.

Ч. Н.

Vyklučeńnie biełarusaŭ z mižnarodnaj studenckaj arhanizacyi

Biełaruskaje studenctva ŭ svajej adradženskaj pracy zaŭsiody razumieła značeńnie mižnarodnaj areny i starałasia, dzie tolki možna było, pieradavać hołas svajho narodu da ŭsiaśvietnaha viedama. Tak naprykład u 1908 h. biełaruskaje studenctva brała ŭdziel na ŭsieslavianskim źjeździe Pastupovaha Studenctva ŭ Prazie Českaj. Mahčymaść adnak stałaha vystupańnia pradstaŭnikoŭ biel. studentaŭ na mižnarodnaj trybunie stvaryłasia tolki ŭ 1926 h. U hetym hodzie centrala biełaruskaha studenctva — „Abjednańnie Biełaruskich Studenckich Arhanizacyjaŭ (skaročana „ABSA“) u Prazie Českaj uvajšła ŭ skład „CIE“ — „Mižnarodnaj Studenckaj Konfederacyi,“ katoruju nazyvajuć studenckaj lihaj narodaŭ. Ustupleńnie ABSA ŭ CIE vyklikała vostryja pratesty z boku polskaha i rasiejskaha studenctva, a tak-ža savieckaha, jakoje tady jšče navat nie naležała da CIE, ličačy jaje buržuaznaj lihaj nacyjaŭ № 2. Biełarusaŭ adnak padtrymali ukraincy, baŭhary, serby, za ABSA hałasavali niemcy, anhličanie, amerykancy i inšyja. Ustrymalisia tolki francuzy i rumyny.

Z hetaha času centrala biełaruskaha studenctva što hod pasyłała na kanhresy CIE, jakija adbyvalisia kažny raz u inšym miescy, svaich delehataŭ, hołasu katorych vysłuchivali tysiačy delehataŭ z roznych kutkoŭ śvietu.

U mižčasie adbylisia ŭ palityčnym žyćci važnyja pieramieny. SSSR pajšoŭ na ŭhodu z buržuaznaj Lihaj Narodaŭ № 1, a savieckija studenty padali prośbu ŭ lihu narodaŭ № 2 —CIE i byli pryniaty ŭ lik jaje siabroŭ. Hety mament skvapna vykarystali pradstaŭniki polskich studentaŭ, zajaŭlajučy, što kali savieckaje studenctva ŭvachodzić ŭ CIE ahułam, jak studenctva dziaržavy, to jany nia mohuć zhadzicca, kab biełarusy z Polščy vystupali samastojna, polskaje studenctva pavinna reprezentavać taksama ŭsio studenctva Polščy. Prytym zakidvali, što biełaruskija delehaty zajmajucca palitykaj i byccam viaduć varožuju Polščy prapahandu.

U vyniku takoha stanovišča biełarusy, razam z ukraincami, z CIE byli vyklučany. Vyklučeńnie hetaje mocna kryŭdzić biełaruskaje studenctva.

Z studenckaj statystyki

Pavodle „Wiadomości Statystycznych“ z 25 maja 1938 h. u minułym 1937/38 akademickim hodzie ŭ 28 dziaržaŭnych i pryvatnych vyšejšych školach u Polšcy było

Padvorak im. ks. P. Skarhi ŭ hałoŭnym budynku Vilenskaha Universytetu.

ŭsich studentaŭ 48,168, u hetym liku 1,191 volnych słuchačoŭ. Na ahulny lik mužčynaŭ prypadała 34,545, žančynaŭ—13,623. Pavodle relihii studenty dzialilisia na: katalikoŭ łacinskaha abradu—39,012 (81 prac.), hreka-katalickaha abradu—1,578 (3,3 prac.), pravasłaŭnych — 1,422 (3 prac.), evanhielikaŭ—1,244 (2,6 prac.), žydoŭ — 4,791 i inšych—121. U paraŭnańni z statystykaj papiarednich hadoŭ, lik rymska-katalikoŭ pavialičyŭsia ad 1924 h. na 13 prac. koštam druhich vieravyznańniaŭ.

Cikava, jakija haliny navuki pryciahvajuć najbolš studentaŭ? Voś-ža najbolš studentaŭ studyjuje prava i navuki palityčnyja — 13,220, dalej filozofiju—11,945, navuki handlovyja — 4,322, medycynu—3,881, mechaniku i elektrotechniku — 3,437 i ahranomiju — 2,470.

Aficyjalnaja statystyka vilenskaha universytetu padaje, što ŭ 1937-38 školnym hodzie ŭ Vilni studyjavała 3,120 studentaŭ. U najbolšaj kolkaści byli praŭniki — 1035, na druhim miescy pavodle liku stajali medyki—736.

Z h. zv. nacyjanalnych mienšaściaŭ najbolš jość žydoŭ—438. Jak svoj rodny jazyk padało: litoŭski — 85 asob, ukrainski—28, biełaruski — 94. Treba tut zaznačyć, što lik studentaŭ, katoryja padali biełaruskuju movu, jak svaju rodnuju, nie adpaviadaje faktyčnaj kolkaści biełaruskich studentaŭ na vilenskim universytecie, bo mnoha jość niaśviedamych dy takich, jakija z niekatorych pryčyn svaju zapraŭdnuju nacyjanalnaść skryvajuć.

Z našaha žyćcia

Studencki časapis—kuźniaj maładniackich dumak

Z raźvićciom kultury i cyvilizacyi, z uzrostam tempa sučasnaha žyćcia raście i rola presy. Značeńnie presy vializarnaje tym, što moža jana służyć srodkam da raznarodnych metaŭ, pačynajučy ad zvyčajnaha infarmavańnia a kančajučy na imknieńniach da zaŭładańnia świetam. Dziela taho bačym my siańnia, jak niekatoryja dziaržavy, zhodna z „modnym“ ciapier palityčnym napramkam, uvodziać u žyćcio štoraz bolšyja praŭnyja i faktyčnyja ahraničeńni svabody presy, za jakuju pralivała kroŭ niekalki pakaleńniaŭ. Najbližejšymi prykładami hetkaha „prohresu“ źjaŭlajucca — Saviety, dzie ŭžo daŭno skasavana ŭsiakaja apazycyjnaja presa, Niamieččyna, Italija i inšyja „specy“ da likvidacyi ŭsiakaj indyvidualnaj volnaści, a tak-ža i presavaj. Hety „kryk apošniaj mody“ ŭ palitycy nie biaz recha adbiŭsia i ŭ inšych dziaržavach. Na fonie takich pierałomaŭ značeńnie presy i ahułam drukavanaha słova jašče bolš pavialičajecca.

Uśviedamlajučy heta, sučasny biełaruski studencki maładniak, musić spravu rodnaj presy stavić u rad spravaŭ najvažniejšych.

Hlanuŭšy ŭ minuŭščynu treba skazać, što biełaruskaje studenctva zaŭsiody adčuvała patrebu svajho časapisu, jak patrebu elementarnuju, nieabchodnuju, jak kanieśnaść narmalnaha hramadzka-arhanizacyjnaha žyćcia i kulturnaha dy intelektualnaha raźvićcia. Na žal, žorstki los niaraz zmušaŭ i zmušaje biełaruskich studentaŭ abchodzicca biez naležnaha stałaha svajho orhanu. Praz cely čas svaje historyi biełaruski student adnak stojka baroŭsia z roznymi pieraškodami. Vytužvaŭ usie siły, prabavaŭ usiakich sposabaŭ, šukaŭ roznych vychadaŭ, kab tolki mieć ułasny presavy orhan, kab pry pomačy jaho kavać svaje adradženskija dumki — svaju ideolohiju, jakaja abjednyvała-b usio biełaruskaje studenctva ŭ adnu družnuju siamju ŭ zhodnaj pracy dziela dabra svajho narodu.

Sprava biełaruskaha studenckaha časapisu była aktualnaj uvieś čas, a siańnia moža bolš čymsia kali. Dziela taho *19 listapada sioleta* znajšła jana šyroki vodhuk na specyjalna sarhanizavanym *u Biełaruskim Studenckim Sajuzie dys-*

kusyjnym viečary, z ustupnaj pramovaj kal. Jaroški J.

Dyskusija vykazała, što apošnim časam možna zaŭvažyć siarod biełaruskich studentaŭ u spravie presavaj dziejnaści peŭny adchił ad šlachu, pa jakim staralisia išci papiarednija heneracyi studenctva. Tak naprykład, zarysoŭvajecca tendencyja da padziełu na hrupki, jakaja źjaŭlajecca niazhodnaj z supolnymi metami biełaruskaha studenctva. Z hetaj pryčyny adčuvajecca palučaja patreba psychičnaha pierałomu ŭ kirunku aktyŭnaj abjadnanaj pracy studentaŭ u rodnaj presie. Pry tym treba, kab usie tyja, što majuć zdolnaści da piara, jak najbolš pisali, vyrablalisia na publicystaŭ, jakich biełaruskaja presa patrabuje i jakija hetuju-ž presu raźvivali-b, uzmacoŭvali b i pašyrali-b.

Ahulnym pažadańniem dyskutantaŭ na vyšej uspomnienym viečary było, kab vydavańnie biełaruskaha studenckaha drukavanaha słova śviedčyła nie ab drableńni, ale ab šyrokim razmachu płodnaj pracy biełaruskaha studenctva na adradženskaj nivie.

Dyk niachaj-ža hetaje pažadańnie jak najchutčej spaŭniajecca, a biełaruski studencki časapis niachaj staniecca zapraŭdnaj kuźniaj śvietłych maładniackich dumak, katoryja-b štoraz jarčej pramieniavali-b na rodnyja honi i ŭzmacoŭvali-b biełaruski adradženski ruch!

B. Čanuk.

Siabroŭskaja harbatka ŭ BSS.

Dn. 29.X.38 adbyłasia abznajamlajučaja harbatka siabroŭ BSS.

Pieršy raz u hetym hodzie sabrałasia bieł. stud. moładź, kab u svaim ciaśniejšym kružku, u miłaj tavaryskaj atmasfery naviazać nici pryjacielskaj łučnaści z novaŭstupiŭšymi siabrami BSS, pryniać ich u rady svajej siamji. U karotkich słovach staršynia BSS pryvitaŭ novych siabroŭ Sajuzu, złažyŭšy im ščyraje pažadańnie płodnaj pracy dla dabra svaje arhanizacyi.

Paśla zabrali hołas pradstaŭniki studentaŭ litoŭcaŭ i ukraincaŭ, jakija padkreślili ciesnuju suviaź, jakaja isnavała miž trymia bratnimi narodami ŭ minuŭščynie, i patrebu dalejšaj pracy nad pahłybleńniem hetaj łučnaści i šlachotnaj pryjaźni.

Hetaja skromnaja harbatka źjaŭlajecca ŭ našym arhanizacyjnym žyćci ŭračystym mamentam. Naš Sajuz papaŭniajecca novaj maładoj hvardyjaj biełaruskich studentaŭ, jakija chočuć u svajoj rodnaj arhanizacyi pracavać dla svajho narodu. Miescy tych siabroŭ, jakija skončyli ŭniversytet, zaniali novaŭstupiŭšyja biełaruskija studenty, kab dalej kontynuavać viedzienuju imi pracu. Hety viečar, jaki na pieršy pahlad źjaŭlajecca zvyčajnaj skromnaj tavaryskaj imprezaj, — maje ŭ sabie hłybiejšy sens. Sužyćcio, uzajemnaje zrazumieńnie, kaleženskaja pryjaźń, najchutčej zaviazvajucca ŭ ciaśniejšym kružku i majuć vialikaje značeńnie nia tolki tavaryskaje, ale i hramadzkaje.

My, biełaruskija studenty, pavinny nadalej pahłyblać hetaje tavaryskaje sužyćcio, kab naš Sajuz staŭsia adnej vialikaj siamjoj, hrupujučaj kala siabie ŭsiu biełaruskuju studenckuju moładź.

Krytyka krytyki

U subotu 26 listapada sioleta ŭ BSS paet Maksim Tank pračytaŭ referat p. n. „Sučasnaja biełaruskaja litaraturnaja krytyka," u suviezi z čym adbyłasia doŭhaja i azyŭlenaja dyskusija nia tolki nad krytykaj, ale i nad litaraturnaj tvorčaściu sučasnych biełaruskich paetaŭ.

U Biełarusaviedzie

Biełaruskaje studenckaje navukovaje Tavarystva Pryjacielaŭ Biełarusaviedy pry USB ŭ Vilni zładziła ŭ sioletnim akad. hodzie dźvie navukovyja zborki: 20.XI na inaŭhuracyjnym viečary dr. J. Stankievič pračytaŭ referat ab historyi biełaruskaha jazyka, a 4.XII. adbyŭsia referat mgr. M. Škialonka n. t. „Pradmiet historyi Biełarusi."

Kožny student biełarus pavinien naležać da biełaruskich studenckich arhanizacyjaŭ.

Viečar litoŭskaj litaratury.

Z metaj bližejšaha zaznajamleńnia biełaruskaj studenckaj moładzi z litaraturnaj tvorčaściu bratniaha litoŭskaha narodu, 27.XI.38 u hałoŭnym budynku Vilenskaha Universytetu Biełaruski Studencki Sajuz sarhanizavaŭ viečar litoŭskaj litaratury. Paśla pryvitańnia staršyni Sajuzu Adama Dasiukievića prysutnych, jakimi zapoŭniłasia VI zala universytetu, vilenskaja maładaja litoŭskaja litaratka studentka Ona Miciute pračytała cikavy referat ab historyi i sučasnym stanie litoŭskaj litaratury. Prelehientka mnohimi historyčnymi faktami, całaj haleryjaj vydatnych pradstaŭnikoŭ litoŭskaha mastackaha słova, mnostvam vydanych i napisanych imi tvoraŭ, pakazała słuchačom bahactva duchovych vartaściaŭ litoŭskaha narodu. Pa referacie, adbylisia deklamacyi vieršaŭ litoŭskich paetaŭ u pierakładzie na biełaruskuju movu. Pryhoža deklamavali hetyja vieršy: kal. kal. V. Čarneckaja, M. Smarščok, Hanna Suchaja i Maksim Tank.

Pradstaŭniki B.S.S. ŭ studentaŭ ukraincaŭ

27.XI.1938 Kružok Studentaŭ Ukraincaŭ u Vilni ładziŭ viačeru, na jakuju zaprasiŭ pradstaŭnikoŭ biełaruskaha studenctva. Na viačery hetaj pryvitaŭ ukraincaŭ ad imia Biełaruskaha Stud. Sajuzu adpaviednaj pramovaj siabra ŭradu BSS.

DA VIEDAMA BIEŁARUSKICH STUDENTAŬ: Biełaruski Studencki Sajuz mieścicca: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2 (pry drukarni). Dyžury adbyvajucca štodzień ad hadz. 18.30 da 21.